

Frø og sædekorn 2

Vejledning til hobbyavlere, frøsamlere og virksomheder om regler og praksis for handel og overdragelse af frø til ikke-kommerciel brug og bevaring

Forord

I denne vejledning kan du læse om de regler og praksis, der gælder ved handel og udveksling af frø og sædekorn.

I vejledningen beskriver vi de regler, der findes i EU's markedsdirektiver og de danske bekendtgørelser om handel med frø og sædekorn, og vi forklarer, hvad du skal gøre for at leve op til reglerne. Vi beskriver dansk praksis i forhold til reglerne og de særlige muligheder og undtagelser for ikke kommercielle aktiviteter, der er i forhold til reglerne. Ligesom vi beskriver de regler, der findes i EU's direktiver om bevaringssorter og hobysorter.

I vejledningen beskriver vi den danske praksis inden for de gældende regler på de problemstillinger, der er identificeret i Landbrugsstyrelsens 'Dialogforum om EU-sortslovgivning' i forbindelse med revisionen af EU's markedsdirektiver. Det drejer sig om overdragelse af frø, bevaringssorter, markedsadgang og biodiversitet.

Det er vores mål, at du i vejledningen kan finde relevante oplysninger og konkrete eksempler, ellers er du altid velkommen til at kontakte Landbrugsstyrelsen på e-mail planter@lbt.dk eller telefon 33958000.

Planter

Kolofon

Frø og sædekorn 2

Vejledning til hobbyavlere, frøsamlere og virksomheder om regler og praksis for handel og overdragelse frø til ikke-kommerciel brug og bevaring

Denne vejledning er udarbejdet af Miljø- og Fødevareministeriet i 2015
Der er foretaget redaktionelle ændringer august 2017

Foto: Colourbox, TystofteFonden og NordGen
© Miljø- og Fødevareministeriet

Landbrugsstyrelsen

Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
Fax: 33 14 50 42
mail@lbt.dk
www.lbst.dk

ISBN 978-87-7120-731-6

Indhold

1 HVAD KAN DU LÆSE OM I VEJLEDNINGEN?	6
2 HVORFOR ER HANDEL OG UDVEKSLING AF FRØ REGULERET?	7
3 HVILKE ARTER ER REGULERET, OG HVILKE ER IKKE?	8
4 HVAD ER UNDTAGET FRA REGLERNE?	8
5 JORDBRUGETS PLANTEGENETISKE RESSOURCER	9
5.1 Jordbrugets plantegenetiske ressourcer?	9
5.2 Hvordan sikres bevaring af plantegenetiske ressourcer?	9
6 HVAD GÆLDER FOR HANDEL MED FRØ TIL KOMMERCIELT BRUG?	11
6.1 Godkendelse af grønsagsfrø	11
7 HANDEL OG UDVEKSLING AF FRØ TIL IKKE-KOMMERCIELT BRUG	12
8 OVERDRAGELSE AF FRØ TIL FORSØG OG UDVIKLING	13
9 BEVARINGSSORTER OG HOBBYSORTER	14
9.1 Handel med bevaringssorter	14
9.2 Handel med hobbysorter af grønsagsfrø	16
10 LEVERING AF FRØ I ET LUKKET SYSTEM	17
11 POPULATIONER AF HVEDE, BYG, HAVRE OG MAJS (HETEROGENT MATERIALE)	18
11.1 Handel med populationer	19
12 ANDRE REGLER, DER GÆLDER FOR ALT FRØ	20
12.1 Hvem har rettigheder til frø og mad?	20
12.2 Brug af egen udsæd	20
12.3 Plantesundhedskrav	21
12.4 Økologikrav	23
12.5 Erstatningsordningen for sædekorn	23

12.6 Regler for handel med genmodificeret frø	23
12.7 Brug af pesticider	24
13 LOVGRUNDLAG	25
BILAGSFORTEGNELSE	26

1 Hvad kan du læse om i vejledningen?

I vejledningen beskriver vi regler og dansk praksis for handel og udveksling af frø og sædekorn, og vi giver konkrete eksempler på hvordan reglerne virker. I vejledningen bruges frø som samlebetegnelse for frø og sædekorn.

Vejledningen retter sig især til

- Landmænd, gartnere og virksomheder, der arbejder med bevaringssorter og hobbysorter
- Personer, virksomheder og foreninger, der overdrager frø med ikke-kommercielle mål, dvs. til forbrugere
- Borgere, der interesserer sig for planteavl, biodiversitet og bæredygtighed.

Såfremt reglerne ændres, opdaterer vi vejledningen. Du kan følge med i ændringerne ved at abonnere på nyheder Landbrugsstyrelsens hjemmeside¹. Du kan finde den senest opdaterede vejledning på vores hjemmeside².

Hvis du er i tvivl om reglerne, kan du kontakte:

Planter

Telefon 33 95 80 00

E-mail planter@lbst.dk

Vejledningen gælder fra 1. januar 2017.

¹ Du kan abonnere på nyheder om frø og sædekorn her: <http://lbst.dk/nyheder-og-presse/abonner-paa-nyheder/>

² Du finder vores vejledninger her: <http://lbst.dk/virksomheder/froe-og-korn/vejledninger/>

2 Hvorfor er handel og udveksling af frø reguleret?

EU's markedsdirektiver gælder for produktion og handel med frø i hele EU med henblik på kommercielt brug.

Hvad forstås ved kommerciel brug?

Ved kommercielt brug forstår vi handel med frø til landbrugs- og gartneriproduktion, dvs. erhvervsmæssig produktion.

Handel betyder i denne sammenhæng: salg, besiddelse med henblik på salg, udbud til salg samt overdragelse, levering og overførsel af frø.

Reglerne gælder både salg med og uden betaling. Det betyder, at handel også kan foregå, uden at der sker nogen form for betaling for frøet.

Frø er fundamentet for vores landbrugs- og gartneriproduktion. Handel og udveksling af frø er omfattende reguleret for gennem kvalitetsfrø at sikre større produktivitet i landbrug og gartneri.

Reglerne fastlægger, at frø skal certificeres. Certificering er en godkendelse, som betyder, at frøet overholder nationale og internationale mindstekrav til renhed, spireevne, sporbarhed mv. Det sker af hensyn til fødevarerforsyningsikkerheden ved at øge landbrugets produktivitet samt for at sikre harmoniserede handels- og eksportmuligheder.

Når man ser ned i en sæk med frø eller sædekorn, vil et trænet øje kunne afgøre, hvilken art frø det er. Men det er meget svært at afgøre, hvilken sort eller sorter, der er tale om, om frøet kan spire, og om der er andre sorter eller arter i sækken.

Forkert sort, lav spireevne eller uønskede frø i udsæden kan have store konsekvenser for køberen. Det kan resultere i lavere afregning af avlen eller udgifter til omsåning af marken. Der kan også ske spredning af uønskede arter, som der skal bruges tid og penge på at fjerne flere år frem i tiden.

Derfor er der krav om, at frø skal kontrolleres i flere generationer, fra det forlader forædleren som en ny sort, til det udsås på marken til frø- og sædekornsproduktion. Kravene er fastlagt i Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) og i EU. Kravene sikrer sporbarhed, identitet samt ensartet kvalitet.

Danmark har en stor eksport af frø

Danmarks eksport af frø er fordoblet de sidste 10 år og er nu på ca. 2 milliarder kroner. Danske frø eksporteres i dag til over 80 lande verden over. Eksporten er spredt på mange forskellige plantearter, såsom sædekorn, græsfrø til foder og plæneformål og spinatfrø. Danmark står for ca. 50 % af EU's produktion af græs- og kløverfrø. Denne førerposition skyldes dygtige avlere, højt specialiserede planteforædlings- og handelsvirksomheder som producerer certificeret frø, der lever op til kvalitetsnormer for handel i EU og internationalt.

3 Hvilke arter er reguleret, og hvilke er ikke?

Mange landbrugs- og grønsagsarter er reguleret i EU's markedsdirektiver og skal opfylde reglerne om sortsregistrering, produktion og handel i de danske bekendtgørelser om frø se afsnit 6. I bilag 1 er en liste over de arter, der er regulerede.

Nogle arter af frø er ikke omfattet af reglerne. De arter, der ikke er nævnt i bilag 1, kan frit udveksles og sælges også til kommercielt brug. Som eksempler på sådanne arter kan nævnes: emmer, rucola og basilikum.

Sorter af landbrugsplanter, der benyttes som grønsager, er i nogle tilfælde også undtaget fra reglerne. Det gælder fx rapssorten Lilput, der bruges som en form for rucola, og visse sorter af kålroer. Det skyldes, at arterne ikke er med på artslisten for grønsagsplanter i bilag 1. I modsætning til ærter og majs, der både optræder som landbrugsplanter og grønsagsplanter, og derfor er reguleret uanset anvendelsen.

4 Hvad er undtaget fra reglerne?

Der findes en række særlige muligheder og undtagelser i forhold til reglerne om handel med frø beskrevet i afsnit 6.

Disse muligheder og undtagelser er beskrevet i særskilte afsnit i vejledningen:

- Arter, der ikke er med i bilag 1, se afsnit 3
- Sorter af landbrugsplanter, der benyttes som grønsager, se afsnit 3
- Handel og udveksling af frø til ikke-kommercielt brug, se afsnit 7
- Overdragelse af frø til forsøg og udvikling, se afsnit 8
- Bevaringssorter og hobysorter, se afsnit 9
- Levering af frø i et lukket system, se afsnit 10
- Populationer af hvede, byg, havre og majs (heterogent materiale), se afsnit 11.

5 Jordbrugets plantegenetiske ressourcer

5.1 Jordbrugets plantegenetiske ressourcer?

I dette afsnit præsenteres hovedlinjerne i bevaringsarbejdet for de plantegenetiske ressourcer ligesom en række centrale begreber defineres. Begreberne bruges efterfølgende i vejledningen.

Plantegenetiske ressourcer er grundlaget for alt menneskeliv her på jorden i form af fødevarer og foder. Intet land og ingen region i verden er fuldstændig selvforsynende med plantegenetiske ressourcer til at vedligeholde og forædle sine hovedafgrøder. I flere tusind år var de plantegenetiske ressourcer fælleseje, og enhver kunne indsamle og flytte rundt med frø og planter over hele verden, dvs. aktiviteterne var uregulerede, og der var ingen restriktioner i forhold til dette.

Plantegenetiske ressourcer

Plantegenetiske ressourcer betyder genetisk materiale af planteoprindelse med aktuel eller potentiel værdi for jordbruget, og som indeholder en diversitet, der er en afgørende faktor for forbedring af afgrøderne.

Begrebet omfatter formeringsmateriale af bl.a. landsorter, gamle og nye plantesorter eller vilde slægtninge til de dyrkede arter.

5.2 Hvordan sikres bevaring af plantegenetiske ressourcer?

I begyndelsen af 1980'erne blev der indgået en ikke-bindende international aftale om at betragte de plantegenetiske ressourcer som fællesarv. Billedet ændrede sig dog hurtigt og blev afløst af, at landene herefter fik nationale suveræne rettigheder til egne genetiske ressourcer, herunder til egne plantegenetiske ressourcer.

Det blev slået fast i Biodiversitetskonventionen, FN's konvention om biologisk mangfoldighed (CBD) fra 1992, som er den overordnede ramme til at sikre den biologiske mangfoldighed globalt. Biodiversitetskonventionen fastslår bl.a. landenes suveræne rettigheder til egne genetiske ressourcer og udstikker de overordnede rammer for bevaring, bæredygtig anvendelse, adgang til og retfærdig deling af udbyttet ved brugen af disse ressourcer, herunder de plantegenetiske ressourcer. Danmark tilsluttede sig CBD i 1993.

I overensstemmelse med Biodiversitetskonventionen har FAO, FN's fødevarer- og jordbrugsorganisation, efterfølgende udarbejdet den internationale traktat for plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug (ITPGRFA), der udstikker de operative rammer for udmøntningen af Biodiversitetskonventionen. Danmark tilsluttede sig den internationale traktat for plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug (ITPGRFA) i 2003. Danmark har med

sin tilslutning til FAO traktaten forpligtiget sig til at udforme nationale programmer for de plantegenetiske ressourcer af fødevarer- og jordbrugsplanter og deres vilde slægtninge. Siden 2004 har Danmark løbende udarbejdet nationale strategier og handlingsplaner³. De nationale handlingsplaner handler om bevaring, bæredygtig anvendelse, formidling, forskning samt internationalt samarbejde og administration.

Bevaring af de genetiske ressourcer er en vigtig faktor i forhold til at kunne udvikle plantesoorter til fremtidige behov, fx af hensyn til nye kvalitetskrav til fødevarer- og foderafgrøderne og tilpasning til miljøet og klimaet, samt at understøtte dyrkningssikkerheden i fremtidens produktionssystemer, herunder i forhold til klimaændringer. En vellykket bevaringsindsats forudsætter også bevaring i et levende og dynamisk miljø. Både planter, plantesygdomme, vira og bakterier udvikler sig vedholdende dynamisk. Derfor vil det ofte være nødvendigt at bevare de genetiske ressourcer 'on farm'.

Ex situ, 'on farm' og in situ bevaring

Ex Situ: Bevaring i genbanker som frø eller i klonarkiv på friland som vegetativt materiale.

In Situ: Bevaring i naturen af de vilde slægtninge til de dyrkede afgrøder.

'On farm': Bevaring ved dyrkning fx af landsorter.

I Danmark bevarer vi de vegetativt formerede planter på friland. Bevaring af grønsagssamlingen foregår ved Aarhus Universitet i Årsløv, og frugt- og bærsamlingen foregår på Pometet ved Københavns Universitet.

Vi deltager desuden i samarbejdet mellem de nordiske lande om den fællesnordiske genbank, NordGen, med placering i Alnarp, Sverige. NordGen bevarer alt det frøformerede plantemateriale af jordbrugets plantegenetiske ressourcer.

NordGen

NordGen er vores fællesnordiske genbank. NordGens mandat er at sikre det langsigtede bevaringsansvar for vores nordiske genressourcer af planter, husdyr og skov. Samtidig skal genbanken fremme brugen af det bevarede materiale til fødevarer og jordbrug, fx i forbindelse med forskning og i forædlernes arbejde med at udvikle nye plantesoorter.

³ Du kan læse mere om Landbrugsstyrelsens arbejde med bevaring af de plantegenetiske ressourcer her: <http://lbtst.dk/landbrug/genetiske-ressourcer/plantegenetiske-ressourcer/>

Der er opstået en øget bevidsthed om vigtigheden af biodiversitet og bevaring af plantegenetiske ressourcer de senere år, derfor har EU vedtaget direktiver om bevaring og brug af sorter af landbrugs-, grønsags- og hobby sorter for gennem dyrkning, at sikre bevaring og bæredygtig anvendelse af de plantegenetiske ressourcer.

Målet er at beskytte landracer og sorter, der er naturligt tilpasset lokale og regionale forhold og truet af genetisk erosion gennem dyrkning og handel. Du kan læse om de danske regler i afsnit 9.

I privat regi sker der bevaring gennem dyrkning af en lang række sorter til ikke-kommercielt brug, hvor frøsamlere og hobbyavlere arbejder for at sikre den biologiske mangfoldighed. Du kan læse om mulighederne for handel og udveksling af frø, der ikke er til kommercielt brug i afsnit 7.

6 Hvad gælder for handel med frø til kommercielt brug?

Hvis du ønsker, at producere og sælge frø til kommercielt brug, dvs. erhvervsmæssig landbrugs- og gartneriproduktion, skal din virksomhed registreres hos TystofteFonden, som grønsagsfrø-, markfrø- eller sædekornsvirksomhed. Du skal betale et årligt registreringsgebyr til Tystoftefonden.

Der er to overordnede krav, der skal være opfyldt, når du herefter vil sælge frø:

- Sorten skal være registreret på dansk sortliste eller på EU's fælles sortliste⁴⁵
- Frøet skal certificeres/godkendes af Tystoftefonden.

Kravene fremgår af EU's markedsdirektiver og de danske bekendtgørelser om frø, se afsnit 13. I det følgende afsnit beskriver vi kort godkendelse af frø af grønsagsplanter.

Du kan læse mere om produktion og handel med frø af landbrugsplanter og grønsager på hjemmesiden i vores andre vejledninger til virksomheder, der producerer mærker, forsegler og handler med frø⁶.

6.1 Godkendelse af grønsagsfrø

⁴ Her kan du se, om en sort er på sortliste: <http://www.tystofte.dk/sorter-status/status-sortliste-plantenyhedsbeskyttelse-database/> og http://ec.europa.eu/food/plant/plant_propagation_material/plant_variety_catalogues_databases/search/public/index.cfm

⁵ Her kan du læse om sortsafprøvning i Danmark: <http://www.tystofte.dk/>

⁶ Her finder du vores vejledninger: <http://lbst.dk/virksomheder/froe-og-korn/vejledninger/>

Frø af grønsagsplanter handles som standardfrø. Standardfrø er en kategori af grønsagsfrø, som der er mere lempelige krav til sammenlignet med certificeret frø.

Kategorien blev oprindeligt indført som en midlertidig løsning i forhold til forsyningsvanskeligheder for certificeret frø, men er efterfølgende blevet permanent, og standardfrø er den mest anvendte kategori af grønsagsfrø. Frø af cikorierod skal dog certificeres efter samme regler, som der gælder for landbrugsplanter, da den primært anvendes industrielt.

Standardfrø skal opfylde krav om sortsægthed og sortsrenhed, minimum spireevne samt frihed for ukrudt og frø af andre arter og frihed for plantesygdomme og skadedyr. Der er krav om forsegling og mærkning, som er med til at sikre frøets sporbarhed. Der er ikke krav om kontrol af avl af grønsagsfrø.

Virksomheder, der producerer og sælger standardfrø af grønsagsfrø må selv prøvetage, analysere og mærke frøpakningerne uden autorisation. Formålet er at gøre det enkelt at producere grønsagsfrø. Det er også muligt at sælge standardfrø af grønsagsplanter, der er købt i en anden EU medlemsstat eller fra et land uden for EU, men du skal være opmærksom på, at der kan gælde særlige krav ved import af frø afhængig af art.

Grænsetilfælde mellem kommerciel og ikke-kommerciel brug af frø

En netbutik har specialiseret sig i salg af grønsagsfrø og -planter og forskelligt udstyr til haven. Kunderne er private, planteskoler, gartnerier og gavebutikker. Det meste af salget sker på virksomhedens hjemmeside.

NB! Salget til planteskoler og gartnerier betragtes som salg til erhvervsmæssig brug og følger reglerne i afsnit 6, mens salget til private og gavebutikker betragtes som ikke-kommerciel brug af frø og følger reglerne i afsnit 7.

7 Handel og udveksling af frø til ikke-kommercielt brug

Du kan frit handle og udveksle frø, når det er til ikke-kommercielt brug. Frøsalg og udveksling af fx grønsagsfrø til privatpersoner er ikke omfattet af reglerne. Figuren i bilag 2 viser, hvornår frø frit kan handles, og hvornår der gælder krav til sortsregistrering og certificering som beskrevet i afsnit 6. Som frøsamler skal du følge det grønne spor i figuren.

Hvis du deler frø, skal du dog også være opmærksom på, at du ikke kommer til at bidrage til at udbrede uønskede plantesygdomme og skadedyr, se afsnit 12.3.

Eksempler på ikke-kommerciel brug af frø

- En familie dyrker en del grønsager og udveksler frø af fx tomater, ærter og chili med familie, naboer og venner.
- En iværksætter anlægger et besøgslandbrug med en stor køkkenhave, hvor man bl.a. opbygger en samling af bevarings- og hobbysorter, primært grønsager og krydderurter. Der afholdes madevents og kurser i dyrkning og anvendelse af afgrøderne. Frø er oprindeligt fortrinsvis skaffet via bevaringsnetværk, NordGen og private haveejere. Efterhånden er man næsten selvforsynende med frø og planter og ønsker at videresælge dem til de besøgende til privat brug.
- En forening har til formål at bevare den dyrkede mangfoldighed ved bl.a. at indsamle og dyrke gamle sorter og anvende dem i køkkenet. Der afholdes kurser i, hvordan man selv samler sine frø. Ikke-medlemmer er også velkomne. Flere af foreningens medlemmer har gennem årtier fremavlet forbedrede planter/frø. Frøene afleveres til NordGen. Frøene byttes indbyrdes mellem medlemmerne, evt. mod betaling af forsendelse, men sælges også på et stigende antal markeder rundt i landet.
- Et par haveentusiaster har startet en gruppe på facebook, hvor man bytter både frø og planter samt deler gode råd og erfaringer om dyrkningen. Frøene er overskud af både egenproducerede (fx på basis af mormors græskar, samt Frøsamlernes ærter og bønner) og købte frø. Det er kutyme, at man dækker forsendelsesudgifterne og i enkelte tilfælde også betaler noget for meget efterspurgte frø og planter.
- Et bibliotek har etableret en særlig ordning, hvor borgere kan låne og udveksle frø af bevaringsværdige og hobbysorter. Borgeren vil evt. ikke kunne levere frø tilbage og heller ikke i samme stand som det modtagne. Der er ikke penge indblandet. Biblioteket holder også plante- og frøbyttedage.
- Et museum har en særlig enhed for historiske sorter af blomster og grønsager. De udveksler frø og stiklinger med andre museer. De sælger frø til besøgende. Museet holder også plante- og frøbyttedage for besøgende.

8 Overdragelse af frø til forsøg og udvikling

Det er muligt, at udveksle frø i små mængder til forsøg, afprøvning, videnskabelige formål og forædling, uden at frøene skal opfylde kravene i afsnit 6. Undtagelsen giver mulighed for at foretage forsøg og udviklingsaktiviteter og således sikre innovation og fx udvikling af nye fødevarer, som fx Ølandshvede.

Dokumentation for denne udveksling kan fx være en forsøgsprotokol med beskrivelse af formål, mål, projektorganisation (samarbejdspartnere), materiale og mængder, metode, tidsplan samt plan for evaluering. Aktiviteterne kan gentages i flere dyrkningssæsoner.

9 Bevaringssorter og hobbsorter

For at sikre *in situ* og 'on farm' bevaring og bæredygtig brug af plantegenetiske ressourcer er det muligt at dyrke og handle landrace og sorter, der er truet af genetisk erosion, selvom de ikke opfylder de generelle krav om godkendelse af sorter og handel med frø beskrevet i afsnit 6. I de følgende afsnit kan du læse om regler for handel med bevaringssorter og hobbsorter.

9.1 Handel med bevaringssorter

En bevaringssort er en landrace eller sort af landbrugsplanter eller grønsagsplanter, der er naturligt tilpasset lokale eller regionale forhold, og som er truet af genetisk erosion. Der er tale om sorter med særlige behov i forhold til at sikre sorternes bevaring og brug. Derfor gælder der mere lempelige krav til sortsregistrering og godkendelse af frø af bevaringssorter.

Det betyder, at en bevaringssort ikke skal afprøves for, om den kan adskilles fra alle kendte sorter, som det er tilfældet ved almindelig sortsregistrering. I stedet skal den sammenlignes med en prøve fra NordGen. En bevaringssort kan også være mere uensartet i fx strå længde eller blomstringstidspunkt end kommercielle sorter. Der er ikke krav om afprøvning af en bevaringssorts værdi i forhold til fx udbytte og resistens mod sygdomme.

Du kan søge om at få en sort registreret som bevaringssort ved TystofteFonden. Du skal sammen med anmeldelsen indsende afprøvningsmateriale til brug for identitetskontrol.

TystofteFonden

TystofteFonden varetager opgaver på vegne af Landbrugsstyrelsen. Anmeldelse til sortsafprøvning og kontroldyrkning sker til:

TystofteFonden
Teglværksvej 10
4230 Skælskør
Tlf. +45 50808450
e-mail info@tystofte.dk

Oplysninger om TystofteFonden kan findes på www.tystofte.dk. Her kan du også finde priser for sortsafprøvning og registrering.

Anmeldelsen skal indeholde:

- En beskrivelse af sortens egenskaber og dens sortsnavn
- Eventuelle resultater af uofficielle analyser af sorten
- Oplysninger om praktisk erfaring med dyrkning, opformering og anvendelse af sorten
- Oplysninger om sorten fra institutioner med ansvar for de plantegenetiske ressourcer, fx NordGen.
- Oplysning om sortens oprindelsesregion. Danmark betragtes som en region i forhold til bevaringssorter.

Du finder oplysninger om sortsafprøvning på TystofteFondens hjemmeside⁷.

TystofteFonden godkender og optager bevaringssorter på sortslisten ud fra et konkret skøn af, om landracen eller sorten er bevaringsværdig, og om den i tilstrækkelig grad opfylder kravene til selvstændighed, ensartethed og stabilitet ved identitetskontrollen. I Danmark gælder det, at en landrace eller sort er bevaringsværdig, når NordGen har registreret den og samtidigt accepteret det langsigtede bevaringsansvar for landracen eller sorten.

En sort kan ikke godkendes som bevaringssort, hvis den allerede er på sortsliste i Danmark eller en anden EU medlemsstat, eller hvis den er slettet af sortslisten inden for de seneste 2 år. En sort kan heller ikke godkendes som bevaringssort, hvis den er beskyttet af en national sortsbeskyttelse eller af en EU-sortsbeskyttelse, se afsnit 12.1.

En sort, der er godkendt som bevaringssort, kan handles på lempelige vilkår i forhold til kommercielle sorter, fx er der ikke krav om officiel godkendelse af frøet inden salg, og der er heller ikke krav om, at frøet skal analyseres ved et autoriseret laboratorium.

Der gælder mængdebegrænsninger for bevaringssorter. Derfor skal du forud for hver produktionssæson anmelde størrelsen og beliggenheden af produktionsarealet samt den mængde frø, som du forventer at kunne sælge, til TystofteFonden. Vårafgrøder skal anmeldes senest 1. januar og vinterafgrøder senest 1. juli. TystofteFonden fordeler herefter mængderne blandt producenterne. Du vil få besked fra TystofteFonden om den mængde frø, som du må bringe i handel i den efterfølgende sæson. Den samlede mængde frø, der gives tilladelse til for hver art, sort og sæson, kan ikke overstige mængderne nævnt i de relevante bilag i bekendtgørelserne om markfrø, sædekorn og grønsagsfrø, se afsnit 13.

Du kan sælge partier af bevaringssorter uden forudgående tilladelse fra TystofteFonden. Du skal blot sikre dig, at frøet opfylder EU's minimumsnormer for certificeret frø samt de danske normer for flyvehavre, gold havre og gold hejre, når du sælger frøet, se afsnit 6.

For bevaringssorter af grønsagsfrø er det tilstrækkeligt, at frøet opfylder minimumsnormerne for standardfrø. Minimumsnormerne for certificeret frø og standardfrø finder du i bekendtgørelserne om markfrø, sædekorn og grønsagsfrø, se afsnit 13.

Du skal sørge for, at der bliver udtaget en repræsentativ prøve af partiet efter regler i Instruks i prøvetagning af frø, se afsnit 13. Prøven skal analyseres for renhed og spireevne efter gældende internationale metoder og styrelsens anvisninger. Ved gældende internationale regler mener vi fx ISTA's regler⁸. Formålet er, at undersøge om EU's minimumsnormer er opfyldt. Du skal sende kopi af analyseresultatet, hvis TystofteFonden anmoder om det. Du skal opbevare prøven i 2 år til brug for en eventuel kontrol.

⁷ Her kan du læse om sortsafprøvning i Danmark: <http://www.tystofte.dk/>

⁸ Du finder ISTA regler her: <https://www.seedtest.org>

Der gælder vægtgrænser for partistørrelser af landbrugsplanter og grønsagsfrø afhængig af arten. Partier skal sælges i lukkede og mærkede pakninger, der er forseglede, så forseglingen ødelægges ved åbning. De gældende kvalitetsnormer, partistørrelser og mærkningskrav fremgår af bekendtgørelserne om markfrø, sædekorn og grønsagsfrø, se afsnit 13.

Du skal anmelde producerede partier af bevaringssorter til TystofteFonden senest 14 dage efter forsegling af partiet. Du skal ved anmeldelsen oplyse art, sort, mængde, referencenummer og dato for forsegling af partiet. Dato for forsegling af partiet må ikke være senere end den seneste undersøgelse af partiets spireevne.

9.2 Handel med hobby sorter af grønsagsfrø

En hobby sort er defineret som en sort af grønsagsfrø, der ikke har nogen egentlig kommerciel produktionsværdi, men som er udviklet med henblik på dyrkning under særlige forhold. Særlige forhold kan fx være manuel pasning og gentagen høst igennem dyrkningsæsonen.

Du kan søge om at få en sort registreret som hobby sort ved TystofteFonden. Du skal sammen med anmeldelsen indsende afprøvningsmateriale til brug for en eventuel identitetskontrol.

Anmeldelsen skal indeholde:

- En beskrivelse af sortens egenskaber og dens sortsnavn
- Eventuelle resultater af uofficielle analyser af sorten
- Oplysninger om praktisk erfaring med dyrkning, opformering og anvendelse af sorten
- Oplysninger om sorten fra institutioner med ansvar for de plantegenetiske ressourcer, fx NordGen.

Du finder oplysninger om sortsafprøvning på TystofteFondens hjemmeside⁹. Se desuden faktaboks om TystofteFonden, se afsnit 9.1.

⁹ Her kan du læse om sortsafprøvning i Danmark: <http://www.tystofte.dk/>

TystofteFonden godkender og optager hobbysorter på sortslisten ud fra et konkret skøn af, om sorten er uden egentlig kommerciel produktionsværdi, om sorten er udviklet med henblik på dyrkning under særlige forhold, og om den i tilstrækkelig grad opfylder kravene til selvstændighed, ensartethed og stabilitet ved identitetskontrollen. Der kræves ikke identitetskontrol, hvis oplysningerne i anmeldelsen er tilstrækkelige til at træffe beslutning om at godkende sorten.

En sort kan ikke godkendes som hobbysort, hvis den allerede er på sortsliste i Danmark eller en anden EU medlemsstat, eller hvis den er slettet af sortslisten inden for de seneste 2 år. En sort kan heller ikke godkendes som bevaringsort, hvis den er beskyttet af en national sortsbeskyttelse eller af en EU-sortsbeskyttelse.

En sort, der er godkendt som hobbysort, skal handles som standardfrø i små pakninger, der har en maksimal vægt afhængig af arten. Vægten fremgår af bekendtgørelse om grønsagsfrø, se afsnit 13. Begrænsningen i pakningsstørrelse er indført i stedet for en egentlig mængdebegrænsning. Mængdebegrænsninger bruges, når der er tale om undtagelser fra de normale regler for handel med frø.

Du kan sælge partier af hobbysorter uden forudgående tilladelse fra TystofteFonden. Du skal blot sikre dig, at frøet opfylder EU's kvalitetsnormer for standardfrø, når du sælger frøet. Du skal sørge for, at der bliver udtaget en repræsentativ prøve af partiet efter regler i Instruks i prøvetagning af frø, se afsnit 13. Prøven skal analyseres efter gældende internationale metoder og styrelsens anvisninger. Formålet er, at undersøge om minimumsnormerne for standardfrø er opfyldt. Du skal sende kopi af analyseresultatet, hvis TystofteFonden anmoder om det. Du skal opbevare prøven i 2 år til brug for en eventuel kontrol.

Der gælder vægtgrænser for partistørrelser af grønsagsfrø afhængig af arten. Partier skal sælges i lukkede og mærkede pakninger, der er forseglede, så forseglingen ødelægges ved åbning. De gældende kvalitetsnormer, partistørrelser og mærkningskrav fremgår af bekendtgørelserne om handel med markfrø, sædekorn og grønsagsfrø, se afsnit 13.

Du skal anmelde producerede partier af hobbysorter til TystofteFonden senest 14 dage efter forsegling af partiet. Du skal ved anmeldelsen oplyse art, sort, mængde, referencenummer og dato for forsegling af partiet. Dato for forsegling af partiet må ikke være senere end den seneste undersøgelse af partiets spireevne.

10 Levering af frø i et lukket system

Du kan levere sædekorn og andet frø, fx grønsagsfrø, i et lukket system, når der er tale om produktion af råvarer til industrielt brug. Råvarer til industrielt brug kan fx være korn til melproduktion eller grønsagsærter til frost.

Det lukkede system er kendetegnet ved, at den, der dyrker materialet, ikke får ejendomsret til hverken såsæd/frø eller det høstede produkt. Alle rettigheder forbliver hos den, som ejer såsæden/frøene (fx en møller eller en producent af frosne ærter). Dyrkningen sker som en tjenesteydelse. Avleren betaler ikke for udsæden, og du betaler ikke for den høstede råvare. I stedet betaler du for den tjenesteydelse, som du køber i form af markkapacitet og dyrkning.

Det lukkede system kan anvendes for både sorter på sortsliste, herunder bevaringssorter, hobbysorter, og sorter/materiale, som ikke er på sortsliste.

Der skal foreligge en kontrakt mellem de to parter, hvor standarder og betingelser skal fremgå. TystofteFonden kan anmode om at se kontrakten, dog uden de økonomiske vilkår.

Du skal være opmærksom på, at der kan være krav om licensbetaling, hvis sorten er plantenyhedsbeskyttet, se afsnit 12.1 og 12.2. i vejledningen.

Eksempler på levering af frø i lukket system

En møller eksperimenterer med materiale af gamle sorter, som han får og udveksler med møllere i Danmark og andre lande. Når en sort er interessant med hensyn til smag og/eller bagekvalitet bliver udsæd af sorten opformeret hos landmænd på kontrakt. Når der er en passende mængde såsæd klar, bliver den også dyrket hos landmænd på kontrakt. Mølleren aftager brødkornet til sit eget mølleri. Der leveres mel til dagligvarebutikker og handelspartnere i udlandet, og der sker direkte salg til forbrugere.

11 Populationer af hvede, byg, havre og majs (heterogent materiale)

Danmark deltager i et EU-forsøg med produktion og handel med populationer af hvede, byg, havre og majs indtil videre frem til 31. december 2017. Forsøget kan forlænges, hvis der viser sig behov for det.

Formålet med forsøget er at få erfaring med planteformeringsmateriale, der ikke opfylder den almindelige sortsdefinition for ensartethed. Baggrunden er ny europæisk forskning, der viser, at der kan være fordele ved at anvende mere heterogent materiale, navnlig inden for økologisk produktion og ikke-intensivt landbrug, fx for at mindske spredning af sygdomme.

I forsøget defineres populationer som bestande af planter, der

- 1) Stammer fra en given kombination af genotyper
- 2) Betragtes som enheder i forhold til deres evne til at blive reproduceret uforandret, når de er etableret i en given produktionsregion med specifikke agroklimatiske forhold
- 3) Er fremstillet ved en af følgende teknikker:
 - a) Krydsning af fem eller flere sorter i alle kombinationer efterfulgt af indsamling og blanding af afkommet og efterfølgende udsåning af materialet for naturlig udvælgelse i flere generationer.
 - b) Fælles dyrkning af mindst fem sorter af en overvejende fremmedbestøvende art, indsamling og blanding af afkommet, gentagen nysåning og udsættelse af materialet for naturlig udvælgelse, indtil der ikke er flere planter af de oprindelige sorter til stede.
 - c) Krydsning af fem eller flere sorter ved hjælp af krydsningsprotokoller, der afviger fra ovenstående, med henblik på at producere en tilsvarende forskelligartet population, der ikke indeholder sorter.

11.1 Handel med populationer

Du kan ansøge TystofteFonden om godkendelse af en population. Ansøgningsfrist for vårsæd er 1. november og for vintersæd 1. maj.

Anmeldelsen skal indeholde oplysning om:

- 1) Ansøgers navn og adresse,
- 2) Art og betegnelse for populationen,
- 3) En beskrivelse af den type teknik, der anvendes til at frembringe populationen, hvis det er relevant,
- 4) Forædlingsprogrammets målsætninger,
- 5) Forædlings- og produktionsmetode: forædlingsprogram som defineret i de respektive protokoller, sorter, der anvendes til at forædle og producere populationen, samt virksomhedens produktionskontrolprogram,
- 6) En beskrivelse af populationens karakteristika, som ansøgeren mener, er vigtige med hensyn til udbytte, kvalitet, ydeevne, egnethed for systemer med lavt input, modstandsdygtighed over for sygdomme, udbyttestabilitet, smag og farve, samt
- 7) Forsøgsresultater vedrørende de i nr. 6 nævnte karakteristika,
- 8) Produktionsområde,
- 9) En erklæring fra ansøgeren om korrektheden af de elementer, der er omhandlet i nr. 1-7,
- 10) En repræsentativ prøve af populationen, og
- 11) Navn og adresse på den person, der er ansvarlig for forædling, produktion og vedligeholdelse.

TystofteFonden godkender populationer ud fra at sikre en ligelig repræsentation af arter og virksomheder inden for forsøgets ramme.

Du kan sælge partier af populationer uden forudgående tilladelse fra TystofteFonden. Du skal blot sikre dig, at frøet opfylder EU's kvalitetsnormer for certificeret frø, samt de danske normer for flyvehavre, gold havre og gold hejre, når du sælger frøet. Du skal også sørge for, at der bliver udtaget en repræsentativ prøve af partiet efter regler i Instruks i prøvetagning af frø, se afsnit 13. Prøven skal analyseres efter gældende internationale metoder og fondens anvisninger. Du skal sende kopi af analyseresultatet, hvis TystofteFonden anmoder om det. Du skal opbevare prøven i 2 år til brug for en eventuel kontrol.

Der gælder vægtgrænser for partistørrelser af landbrugs- og grønsagsplanter afhængig af arten. Partier skal sælges i lukkede og mærkede pakninger, der er forseglede, så forseglingen ødelægges ved åbning. Ordet "population" skal tilføjes i slutningen af hver populationsbetegnelse nævnt i nr. 2. De gældende kvalitetsnormer, partistørrelser og mærkningskrav fremgår af bekendtgørelse om sædekorn, se afsnit 13.

Du skal anmelde producerede partier af populationer til TystofteFonden senest 14 dage efter lukning af partiet. Du skal ved anmeldelsen oplyse art, sort, mængde, referencenummer og dato for lukning af partiet. Dato for lukning af partiet må ikke være senere end den seneste undersøgelse af partiets spireevne.

Du skal ikke betale gebyrer for anmeldelse og kontrol med handel med populationer i forsøgsperioden.

12 Andre regler, der gælder for alt frø

Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre krav til frø end de krav, der er beskrevet i afsnittene 1 til 11. Der kan være tale om krav, som også gælder frø, der er undtaget fra reglerne efter denne vejledning, fx privat udveksling af frø. Eksempelvis gælder regler om plantesundhed og rettigheder for alle frø. Afsnittene 12.1 til 12.7 er ikke en udtømmende liste over krav, der kan være gældende.

12.1 Hvem har rettigheder til frø og mad?

Du må godt bytte frø af sorter, der er plantenyhedsbeskyttede uden at betale licens til sortsejer, når frøet anvendes til privat brug, og ikke er til erhvervsmæssig produktion. Du kan også frit bytte, handle og opformere sorter, der ikke er plantenyhedsbeskyttede, også når det drejer sig om erhvervsmæssig produktion.

Plantenyhedsbeskyttelse¹⁰ betyder, at en sortsejer kan opnå intellektuel ejendomsret til sine sorter af fx landbrugs- og grønsagsplanter i Danmark og i EU i op til 25 år. Sortsejeren skal give tilladelse til, at materiale af sorten anvendes, når det er til erhvervsmæssig produktion, fx til produktion af brødkorn. Sortsejeren bestemmer vilkårene, herunder betaling af licensafgift. Sortsejeren får dog ikke rettigheder til de produkter, der kommer ud af den erhvervsmæssige produktion, fx det mel, der produceres og sælges efterfølgende til brødproduktion.

Du skal være opmærksom på, at alle slægter og arter kan plantenyhedsbeskyttes, det gælder også arter, der ikke er nævnt i bilag 1 i denne vejledning. Det betyder, at en sort kan være plantenyhedsbeskyttet, selvom arten ikke er omfattet af reglerne om handel med frø til kommercielt brug i afsnit 6. Det skal du være opmærksom på, hvis du sælger frø til kommercielt brug.

Plantenyheder kan frit anvendes til forsøgs- og forædlingsarbejde uden tilladelse fra sortsejeren og uden betaling af licens.

12.2 Brug af egen udsæd

Hvis en sort ikke er plantenyhedsbeskyttet efter afsnit 12.1 kan du frit opformere den og bruge egen udsæd af den.

Du skal være opmærksom på, at hvis en sort er plantenyhedsbeskyttet, så gælder der særlige regler, når du bruger din egen udsæd af sorten. Brug af egen udsæd betyder, at du bruger en

¹⁰ Du kan se hvilke arter og sorter, der er beskyttet af dansk plantenyhedsbeskyttelse her: <http://www.tystofte.dk/sorter-status/status-sortliste-plantenyhedsbeskyttelse-database/>

Du kan se hvilke arter og sorter, der er beskyttet af europæisk plantenyhedsbeskyttelse her: <http://www.cpvo.europa.eu/main/en/home/databases/cpvo-variety-finder>

del af dit eget høstudbytte, som udsæd i efterfølgende år. Du skal betale licens til sortsejeren¹¹, når du bruger egen udsæd af de sorter, der er plantenyhedsbeskyttede.

Du skal også være opmærksom på, at brug af egen udsæd ikke er tilladt for alle arter, når det drejer sig om en sort, der er plantenyhedsbeskyttet. I bilag 1 kan du se de arter, hvor du må bruge din egen udsæd mod betaling af licens til sortsejeren, hvis sorten har plantenyhedsbeskyttelse.

12.3 Plantesundhedskrav

Frø kan være inficeret med alvorlige plantesygdomme og skadedyr, såkaldte planteskadegørere, der kan blive spredt med frøet. Skadegørerne, der kan smitte med frøet, er oftest helt usynlige.

Inden for EU kan sunde frø handles frit. For at undgå at alvorlige skadegørere indslæbes til og spredes i EU, er der vedtaget et fælles sæt EU-regler. Reglerne gælder for erhvervsmæssig produktion og salg af særligt udsatte plantearter inden for EU. Særligt udsatte plantearter, er de arter, der er værter for de mest alvorlige planteskadegørere. Da EU er et fælles marked, er der forskellige krav til handel med frø inden for EU og handel med frø med lande uden for EU.

Du skal registreres som leverandør hos Landbrugsstyrelsen, hvis du producerer frø af frugtplanter og prydplanter med henblik på salg, eller hvis du videresælger frø af grønsags-, frugt- og prydplanter til erhvervsmæssig videresalg og anvendelse. Du skal ikke være registreret i forhold til plantesundhedsreglerne, hvis du har et samlet salg på under 50.000 kr. om året og kun sælger til forbrugere, der ikke anvender frøene erhvervsmæssigt. Dog skal du under alle omstændigheder være registreret, hvis du har brug for at forsyne frø og planter med et plantepas, også selvom du har et samlet salg på under 50.000 kr.

¹¹ Du kan læse mere om betaling af licenser her: <http://www.sortsejere.dk>

I bekendtgørelse om planter, § 3, kan du se, hvem der er omfattet af registreringskravet¹².

Produktion og handel med frø i EU

Frø af særligt udsatte arter skal ved handel i EU bære et plantepas. Plantepasset viser, at frøet er officielt kontrolleret og overholder EU's regler. Plantepasset gør det også muligt at spore frøet tilbage til producenten.

Et plantepas på et parti tomatfrø dokumenterer eksempelvis, at frøet er frit for tomatgulbakteriose, kartoffeltenknoldviroid og Pepino mosaic virus. Disse skadegørere kan ellers nemt overføres med tomatfrø fra inficerede planter. Plantepaskravet gælder kun frø, når de videresælges til erhvervsmæssig brug, dvs. til gartnerier og landbruget. Småpakninger i butikker skal ikke opfylde kravet, men de skal overholde øvrige krav til mærkning for frø af den pågældende planteart. Producenter af planter og frø autoriseres af plantesundhedsmyndigheden til selv at udstede plantepasset¹³. I Danmark er det Landbrugsstyrelsen, der er plantesundhedsmyndighed.

Listen over de arter, der er omfattet af regler om plantepas, kan imidlertid give dig et indtryk af hvilke plantearter, der især kan overføre alvorlige skadegørere, og du kan tage det med i dine overvejelser, når du køber, udveksler, uddeler eller får frø. Du kan se, hvilke skadegørere udvalgte grønsagsarter skal være fri for ved handel i EU i bekendtgørelse om grønsagsfrø, se afsnit 13.

Import af frø fra lande uden for EU

Det er muligt at importere frø fra lande uden for EU, eksempelvis via køb over internettet, men her skal du være opmærksom på, at der for visse slags frø kan være importkrav, der skal sikre mod, at der bliver indslæbt uønskede planteskadegørere med frøet.

Der er importkrav til frø af visse slægter og arter, fx chili, tomat og bønner. Hvis du ønsker at importere frø, skal du derfor være opmærksom på disse krav og sikre dig et plantesundhedscertifikat fra eksportlandet, når frøet importeres til Danmark. Plantesundhedscertifikatet er et officielt dokument, som udstedes af plantesundhedsmyndigheden i eksportlandet, og som attesterer, at EU's importkrav er overholdt.

Kravene indebærer også, at forsendelser af sådant frø skal anmeldes til og kontrolleres af Landbrugsstyrelsen, når de importeres til Danmark. Om der er krav eller ej afhænger af oprindelseslandet og slægt eller art af frøet. For frø, der er omfattet af disse importkrav, gælder importreglerne, også selvom der er tale om frø, der skal anvendes til privat brug uanset mængde. Reglerne er beskrevet i bekendtgørelse om import af planter og planteprodukter m.m., se afsnit 13.

¹² Du finder bekendtgørelsen her: <http://lbst.dk/virksomheder/gartneri/lovgrundlag/#c15235>

¹³ Du kan se, hvilke plantearter, der er omfattet af reglerne og dermed skal have et plantepas, her: <http://lbst.dk/virksomheder/gartneri/produktion-og-salg-i-eu/#c16115>

På Landbrugsstyrelsens hjemmeside finder du lister over frø, der er omfattet af de nævnte krav, og her kan du også finde yderligere oplysninger om procedurer ved import af frø, der har plantesundhedsmæssige importkrav, samt om planteskadegørere¹⁴.

12.4 Økologikrav

Økologisk frø skal opfylde de samme certificeringskrav som andre typer af certificeret frø, se afsnit 6.

Du kan mærke certificeret frø som økologisk efter reglerne i Vejledning om økologi til jordbrugets forsyningsvirksomheder mv¹⁵. For dansk certificeret frø skal du skrive Landbrugsstyrelsens økologikontrolkode DK-ØKO-050 på partimærkesedlen i det nederste hvide felt, der er beregnet til øvrige oplysninger.

Hvis du producerer økologiske produkter, skal du være opmærksom på afsnit 7 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion¹⁶ om brug af frø, udplantningsplanter og vegetativt formeringsmateriale. Du skal altid have dokumentation på bedriften for oprindelse samt status og behandling af frø og formeringsmateriale. Dokumentationen kan bestå af frøposer/sække, følgesedler og faktura, hvoraf det blandt andet skal fremgå, at frøet er ubejdet.

12.5 Erstatningsordningen for sædekorn

Erstatningsreglerne gælder for produktion og handel med certificeret sædekorn. Reglerne betyder, at producenten ved tilmelding til Erstatningsordningen for Sædekorn har forpligtet sig til at betale erstatning til køber, hvis det solgte sædekornspati ikke opfylder de højere danske normer.

Erstatningsordningen gælder ikke for handel og udveksling af frø til ikke-kommercielt brug, samt bevaringsorter og populationer af sædekorn, se afsnit 7, 9 og 11.

12.6 Regler for handel med genmodificeret frø

Der gælder særlige regler for handel med frø af genmodificerede sorter¹⁷.

¹⁴ Her kan du læse mere:

- plantesundhedsmæssige importkrav <http://lbst.dk/virksomheder/import-og-eksport/import-ind-i-eu-plant Sundhed/hvilke-produkter-kraever-sundhedscertifikat/>

- planteskadegørere <http://lbst.dk/virksomheder/gartneri/plantesundhed/#c14975>

¹⁵ Her finder du vejledning om økologi til jordbrugets forsyningsvirksomheder mv: <http://lbst.dk/tvaergaende/oekologi/forsyningsvirksomheder/>

¹⁶ Her finder du vejledning om økologisk jordbrugsproduktion: <http://lbst.dk/tvaergaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/>

¹⁷ Her finder du vejledning om handel med genmodificeret frø: <http://lbst.dk/tvaergaende/gmo/froe-planter/> og vejledning for leverandører af genetisk modificeret frø: http://lbst.dk/fileadmin/user_upload/Lfst/Filer/Indsatsomraader/GMO/Dyrkning_Vejledning/Vejledning_for_froevirk_somheder_FVM_skabelon.pdf

12.7 Brug af pesticider

Der gælder særlige regler for brug af pesticider til bejdsning af frø. Bejdset korn og frø og kartofler skal mærkes med navnet på det pågældende pesticid, aktivstoffet, samt relevante sikkerhedsforanstaltninger og restriktioner i forhold til anvendelsen af det bejdsede produkt.

Du kan få yderligere oplysninger om godkendelse og brug af plantebeskyttelsesmidler hos Miljøstyrelsen¹⁸.

¹⁸ Find yderligere oplysninger om godkendelse og brug af plantebeskyttelsesmidler hos Miljøstyrelsen her: <http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/>

13 Lovgrundlag

Reglerne om frø omfatter bestemmelserne i:

- Bekendtgørelse nr. 190 af 12. marts 2009 af lov om plantenyheder
- Bekendtgørelse nr. 195 af 12. marts 2009 af lov om frø, kartofler og planter.
- Bekendtgørelserne nr. 701 af 22. juli 1996 om formering af plantenyheder til erhvervsmæssig anvendelse i egen bedrift
- Bekendtgørelse nr. 1690 af 20. december 2016 om betaling for kontrol m.m. med frø og sædekorn
- Bekendtgørelse nr. 1711 af 20. december 2016 om fortegnelse over godkendte sorter af landbrugsplante- og grønsagsarter (sortlisten)
- Bekendtgørelse nr. 1447 af 1. december 2016 om planter
- Bekendtgørelse nr. 1002 af 29. juni 2016 om import af planter og planteprodukter m.m.
- Bekendtgørelse nr. 1709 af 20. december 2016 om markfrø
- Bekendtgørelse nr. 1710 af 20. december 2016 om sædekorn
- Bekendtgørelse nr. 1708 af 20. december 2016 om grønsagsfrø
- Instruks i prøvetagning af frø¹⁹

Bestemmelserne i bekendtgørelserne²⁰ er uddybet i denne vejledning og andre vejledninger om handel med frø og sædekorn²¹.

Frøreglerne erstatter ikke andre regler, der regulerer dansk jordbrugsproduktion. Hvis et område er reguleret af både frøreglerne og andre regler, skal du derfor overholde alle reglerne.

¹⁹ Du finder Instruks i prøvetagning af frø her: <http://lbt.dk/virksomheder/froe-og-korn/proevetagning/instruks-i-proevetagning-af-froe/>

²⁰ Du finder bekendtgørelserne her: <http://lbt.dk/virksomheder/froe-og-korn/lovgrundlag/>

²¹ Du finder alle vejledningerne her: <http://lbt.dk/virksomheder/froe-og-korn/vejledninger/>

Bilagsfortegnelse

Bilag 1 Regulerede arter og sorter

Bilag 2 Figur om handel og overdragelse af frø

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyhedsbeskyttelse
Bederoer af arten:			
<i>Beta vulgaris</i> L.	Sukker- og foderroer	X	
Olie- og spindplanter:			
<i>Arachis hypogaea</i> L.	Jordnød	X	
<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern.	Sareptasennep (brun sennep)	X	
<i>Brassica napus</i> L. (partim)	Raps	X	X
<i>Brassica nigra</i> (L.) W.D.J. Koch	Sort sennep	X	
<i>Brassica rapa</i> L. var. <i>silvestris</i> (Lam.) Briggs	Rybs	X	X
<i>Cannabis sativa</i> L.	Hamp	X	
<i>Carthamus tinctorius</i> L.	Saflor	X	
<i>Carum carvi</i> L.	Kommen	X	
<i>Glycine max</i> (L.) Merr.	Sojabønne	X	
<i>Gossypium</i> spp.	Bomuld	X	
<i>Helianthus annuus</i> L.	Solsikke	X	
<i>Linum usitatissimum</i> L.	Hør (spindhør, olieør)	X	X
<i>Papaver somniferum</i> L.	Opiatvalmue	X	
<i>Sinapis alba</i> L.	Gul sennep	X	
Sædekorn:			
<i>Avena nuda</i> L.	Nøgen havre	X	
<i>Avena sativa</i> L. (herunder <i>A. byzantina</i> K. Koch)	Almindelig havre	X	X
<i>Avena strigosa</i> Schreb.	Purhavre	X	
<i>Hordeum vulgare</i> L.	Byg	X	X
<i>Oryza sativa</i> L.	Ris	X	X
<i>Phalaris canariensis</i> L.	Kanariegræs	X	X

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyhedsbeskyttelse
<i>Secale cereale</i> L.	Rug	X	X
<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench	Durra	X	
<i>Sorghum sudanense</i> (Piper) Stapf	Sudangræs	X	
<i>xTriticosecale</i> Wittm. ex A. Camus	Triticale (hybrider, der er fremkommet ved krydsning af en art af slægten <i>Triticum</i> med en art af slægten <i>Secale</i>)	X	X
<i>Triticum aestivum</i> L.	Blød hvede	X	X
<i>Triticum durum</i> Desf.	Hård hvede	X	X
<i>Triticum spelta</i> L.	Spelt	X	X
<i>Zea mais</i> L. (partim)	Majs, med undtagelse af perlemajs (popcorn) og almindelig sukkermais	X	

Foderplanter:

Poaceae (Gramineae):	Græsser		
<i>Agrostis canina</i> L.	Hundehvene	X	
<i>Agrostis gigantea</i> Roth	Storstoppet hvene	X	
<i>Agrostis stolonifera</i> L.	Krybhvene	X	
<i>Agrostis capillaris</i> L.	Almindelig hvene	X	
<i>Alopecurus pratensis</i> L.	Engrævehale	X	
<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) P. Beauv. ex J. Presl & C. Presl	Draphavre	X	
<i>Bromus catharticus</i> Vahl	Amerikansk hejre	X	
<i>Bromus sitchensis</i> Trin.	Alaska-hejre	X	
<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Bermudagræs	X	

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyheds beskyttelse
<i>Dactylis glomerata</i> L.	Hundegræs	X	
<i>Festuca arundinacea</i> Schreber	Strandsvingel	X	
<i>Festuca filiformis</i> Pourr	Finbladet svingel	X	
<i>Festuca ovina</i> L.	Fåresvingel	X	
<i>Festuca pratensis</i> Huds	Engsvingel	X	
<i>Festuca rubra</i> L.	Rød svingel	X	
<i>Festuca trachyphylla</i> (Hack.) Krajina	Bakkesvingel	X	
<i>Lolium multiflorum</i> Lam.	Italiensk rajgræs (herunder sorten westerwold)	X	
<i>Lolium perenne</i> L.	Almindelig rajgræs	X	
<i>Lolium × boucheanum</i> Kunth	Hybrid rajgræs	X	
<i>Phalaris aquatica</i> L.	Glansfrø	X	
<i>Phleum nodosum</i> L.	Knoldrottehale	X	
<i>Phleum pratense</i> L.	Timothe	X	
<i>Poa annua</i> L.	Enårig rapgræs	X	
<i>Poa nemoralis</i> L.	Lundrapgræs	X	
<i>Poa palustris</i> L.	Sump-rapgræs	X	
<i>Poa pratensis</i> L.	Engrapgræs	X	
<i>Poa trivialis</i> L.	Almindelig rapgræs	X	
<i>Trisetum flavescens</i> (L.) P. Beauv.	Guldhavre	X	
<i>xFestulolium</i> Asch. & Graebn.	Festulolium (hybrider, der stammer fra en krydsning af en art af slægten <i>Festuca</i> med en art af slægten <i>Lolium</i>)	X	

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyhedsbeskyttelse
<i>Fabaceae (Leguminosae):</i>	Bælgplanter		
<i>Galega orientalis</i> Lam.	Blå stregbælg	X	
<i>Hedysarum coronarium</i> L.	Hanekløver	X	
<i>Lotus corniculatus</i> L.	Kællingetand	X	
<i>Lupinus albus</i> L.	Hvid lupin	X	
<i>Lupinus angustifolius</i> L.	Smalbladet lupin	X	
<i>Lupinus luteus</i> L.	Gul lupin	X	X
<i>Medicago lupulina</i> L.	Humlesneglebælg	X	
<i>Medicago sativa</i> L.	Lucerne	X	X
<i>Medicago x varia</i> T. Martyn	Sandlucerne	X	
<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.	Esparsette	X	
<i>Pisum sativum</i> L. (partim)	Foderært	X	X
<i>Trifolium alexandrinum</i> L.	Ægyptisk kløver	X	X
<i>Trifolium hybridum</i> L.	Alsikekløver	X	
<i>Trifolium incarnatum</i> L.	Blodkløver	X	
<i>Trifolium pratense</i> L.	Rødkløver	X	
<i>Trifolium repens</i> L.	Hvidkløver	X	
<i>Trifolium resupinatum</i> L.	Omvendt kløver	X	X
<i>Trigonella foenum-graecum</i> L.	Bukkehorn	X	
<i>Vicia faba</i> L. (partim)	Hestebønne	X	X
<i>Vicia pannonica</i> Grantz	Ungarsk vikke	X	
<i>Vicia sativa</i> L.	Fodervikke	X	X
<i>Vicia villosa</i> Roth	Sandvikke	X	

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyhedsbeskyttelse
Andre arter af foderplanter:			
<i>Brassica napus</i> L. var. <i>napobrassica</i> (L.) Rchb.	Kålroe	X	
<i>Brassica oleracea</i> L. convar. <i>acephala</i> (DC.) Alef. var. <i>medullosa</i> Thell. + var. <i>viridis</i> L.	fodermarvkål	X	
<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.	honningurt	X	
<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.	olieræddike	X	
Grøntsager:			
<i>Allium cepa</i> L.			
- <i>Cepa</i> Group	- Kepaløg	X	
- <i>Aggregatum</i> Group	- Skalotteløg	X	
<i>Allium fistulosum</i> L.	Pibeløg	X	
<i>Allium porrum</i> L.	Porre	X	
<i>Allium sativum</i> L.	Hvidløg	X	
<i>Allium schoenoprasum</i> L.	Purløg	X	
<i>Anthriscus cerefolium</i> (L.) Hoffm.	Havekørvel	X	
<i>Apium graveolens</i> L.	Bladselleri	X	
	Knoldselleri	X	
<i>Asparagus officinalis</i> L.	Almindelig asparges	X	
<i>Beta vulgaris</i> L.	Rødbede	X	
	Bladbede	X	

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyhedsbeskyttelse
<i>Brassica oleracea</i> L.	Grønkål	X	
	Blomkål	X	
	Broccoli	X	
	Rosenkål	X	
	Savojkål	X	
	Hvidkål/Spidskål	X	
	Rødkål	X	
	Knudekål	X	
<i>Brassica rapa</i> L.	Kinakål	X	
	Majroe	X	
<i>Capsicum annuum</i> L.	Spansk peber, herunder chilipeber og sød peber	X	
<i>Cichorium endivia</i> L.	Endivie, herunder kruset endivie og bredbladet endivie	X	
<i>Cichorium intybus</i> L.	Almindelig cikorie, herunder julesalat, cikoriesalat og cikoriesalat	X	
<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	Vandmelon	X	
<i>Cucumis melo</i> L.	Melon	X	
<i>Cucumis sativus</i> L.	Almindelig agurk, herunder drueagurk	X	
<i>Cucurbita maxima</i> Duchesne	Centnergræskar	X	
<i>Cucurbita pepo</i> L.	Mandelgræskar, herunder courgette og squash	X	
<i>Cynara cardunculus</i> L.	Kardon	X	
	Artiskok	X	
<i>Daucus carota</i> L.	Havegulerod	X	
<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Almindelig fennikel	X	
<i>Lactuca sativa</i> L.	Havesalat	X	
<i>Solanum lycopersicum</i> L.	Tomat	X	
<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) Nyman ex. A. W. Hill	Almindelig persille	X	

Bilag 1: Regulerede arter og sorter pr. 21. december 2015

Videnskabeligt navn	Dansk navn	Krav om sortsregistrering og certificering	Brug af egen udsæd tilladt for sorter, der er omfattet af plantenyhedsbeskyttelse
<i>Phaseolus coccineus</i> L.	Pralbønne	X	
<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	Havebønne, herunder stangbønne	X	
<i>Pisum sativum</i> L. (partim)	Almindelig ært, herunder marvært, skalært og sukkerært	X	
<i>Raphanus sativus</i> L.	Radise	X	
	Ræddike	X	
<i>Rheum rhabarbarum</i> L.	Haverabarber	X	
<i>Scorzonera hispanica</i> L.	Haveskorzoner	X	
<i>Solanum melongena</i> L.	Aubergine eller ægplante	X	
<i>Spinacia oleracea</i> L.	Spinat	X	
<i>Valerianella locusta</i> (L.) Laterr.	Tandfri vårsalat	X	
<i>Vicia faba</i> L. (partim)	Valsk bønne	X	
<i>Zea mays</i> L. (partim)	Sukkermajs og perlemajs	X	
		X	
Andre arter:			
<i>Cicer arietinum</i> L.	Kikært		X

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Landbrugsstyrelsen

Nyropsgade 30
1780 København V

Tlf.: 33 95 80 00

Fax: 33 14 50 42

mail@lbst.dk

www.lbst.dk